

Ongelijke indexatie

In het systeem van de WTP is het de regel dat voor de lopende pensioenen de jaarlijkse indexatie of verhoging / verlaging afhangt van de leeftijd van de gepensioneerde deelnemer.

Verschillende Kamerleden hebben de minister gevraagd om gelijke indexatie voor alle lopende pensioenuitkeringen mogelijk te maken. De minister heeft hier uiteindelijk op geantwoord dat dit niet mogelijk is omdat het tot een ongewenste herverdeling van het vermogen zou leiden en daarmee in strijd is met het pensioenakkoord.

Men zou kunnen denken dat een gelijk beleggingsprofiel voor alle gepensioneerden ook tot een gelijke indexatie zou leiden, maar dat is niet zo.

Ook als alle gepensioneerden hetzelfde risicoprofiel hebben zal de indexatie ongelijk zijn.

- Volgens de WTP mogen rendementen over 10 jaar uitgemiddeld worden, maar niet over een langere tijd dan de verwacht resterende levensduur. Bij deelnemers ouder dan 78 jaar wordt de verwachte levensduur korter dan 10 jaar, dus wordt de termijn waarover gemiddeld kan worden korter. Dus ook bij een gelijk profiel komt er bij iedere deelnemer boven de 78 jaar iets anders uit.
- De gekozen methode bij het spreiden van het rendement maakt ook uit. Bij het gesloten systeem tellen alleen de jaren mee waarin de deelnemer daadwerkelijk pensioen ontving. Dus als iemand in 2025 met pensioen is gegaan tellen de jaren voor 2025 voor hem niet mee bij het spreiden van het rendement. Het gevolg is dat de rendementen waarop de spreiding wordt toegepast afhangen van het jaar en de maand van pensionering. Daarmee krijgen ook deelnemers van gelijke leeftijd maar verschillende pensioendatum een ongelijke indexatie.
- Een andere factor is het effect van een rente schok. Het effect daarvan hangt af van de resterend looptijd van de toekomstige uitkeringen. Die is , afhankelijk van de leeftijd weer voor iedereen verschillend. Dit geeft ook weer een leeftijdsafhankelijke verhoging of verlaging van de uitkering. Alleen bij 100% renteafdekking kan dit voorkomen worden, maar dan is er geen perspectief op indexatie. Gegarandeerd geen indexatie heeft natuurlijk wel het voordeel dat het voor iedereen gelijk is.

In het huidige pensioensysteem worden die effecten collectief gedeeld. Omdat je niet van tevoren weet of de koersen en rente omhoog of omlaag gaat, kan je zeggen dat er geen ex-ante herverdeling is. Maar op het moment dat de renteschok zich voor doet is er natuurlijk wel herverdeling. Dit is voor de minister blijkbaar genoeg reden om dit af te wijzen.

De Netspar medewerker Sander Muns heeft een poging gedaan een compensatie mechanisme te bedenken om tot gelijke indexatie zonder herverdeling te komen maar zijn voorstel was zo ingewikkeld dat het door de pensioenfederatie als onuitvoerbaar is afgewezen.

Het ministerie is er dus in geslaagd om het rendementstoedelingsmechanisme in de solidaire premiereregeling van de WTP zo ingewikkeld te maken dat een eenvoudige wens als gelijke indexatie voor alle gepensioneerden niet uitvoerbaar is.

Op zich hoeft dit overigens geen probleem te zijn. In de flexibele premiereregeling is het wel mogelijk een collectieve uitkeringsfase in te voeren. Daarin is het vanzelfsprekend dat de indexatie voor iedereen gelijk is. Ook is de uitvoering eenvoudiger omdat er voor de gepensioneerden dan geen individuele potjes meer bijgehouden hoeven te worden. Agnes Joseph van Achmea heeft daarover al gezegd dat het flexibele contract meer mogelijkheden biedt voor een solidaire pensioenregeling dan het solidaire contract.

Het hele probleem wordt veroorzaakt door het idee van individuele potjes in de uitkeringsfase. In de basisregeling van de individuele potjes wordt eerst iedere vorm van solidariteit uitgebannen. Daarna wordt geprobeerd om via de verdeelregels van de solidariteitsreserve weer een vorm van risicodeling en solidariteit in het stelsel terug te brengen. Dat zijn ideologische keuzes die misschien theoretisch te verdedigen zijn maar wel tot zoveel uitvoeringsproblemen leiden dat een goede invulling onmogelijk wordt gemaakt.

Emiel Stolp

12-12-2022